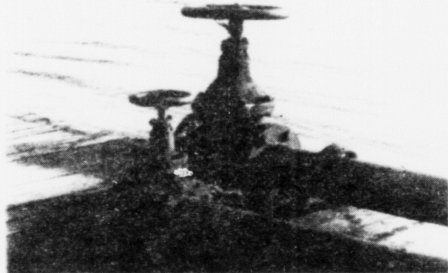

Dálking á føroyskum firðum skal kannast

Tað var av besta veðri í Sundalagnum, tá skeiðið byrjaði. Vit standa á brúnni við Áir og hyggja suður eftir.

Men hann brast bráðliga á við ódnarveðri. Her siggja vit ein brimgarð úttanfyri skeljavirkid á Oyri.

og vildi við hesum visa á tann stóra týðning tað hevur, at alarin roynir at skilja rokn-skapirnar, soleiðis at hann kann meta um, hvussu gongst, hvørjar ábøtur eiga at gerast o.s.fr.

Tórmodur helt eisini, at alarar eiga at fáa møguleika at fáa langfreistaða figging.

Hann grundaði hetta við hesum orðum: — Vanliga verða «rávørugoymslurnar» í Føroyum figgjaðar yvir rakstrarkredittin. Har tann keypta «rávøran» verður góðskað beinanvegin, og tú fær selt ta lidnu vøruna stutt eftir, hevur hetta kanska minni at siga. Men í einum alisbrúki eru víðurskiptini

óðrvisi. — Her hava vit smolt á «goymslu» í góð 2 ár, aðrenn vøran er liðugt «góðskað» — og tað sama kunnu vit siga um fódurið. Eftir minari metan áttu vit ti at skapt møguleikar fyri langfreistaðari figging ikki bert av anleggnum, men eisini fyri o.u. 50% av «smolt- og fódurgoymsluni».

Próg

Tá skeiðið var liðugt fingur teir umleið 60 luttakararnir handað eitt próg, sum eitt minni um, at teir hava verið á hesum fyrsta skeiðnum innan

Á skeiðnum við Áir helt Martin Djurhuus, skrivari í Menningargrunninum, henda fyrilestur

«Asannandi, at áhugin fyri aling og framleiðslu av silum og laks og ymskum skeljadjórum er vaksandi, og at til-lik vinna kann fáa samfelagsligan týðning, hevur landsstýrið sett ein arbeidsskól at kanna møguleikarnar fyri til-lik vinnuvegi og geva landsstýrinum tilmæli í spurninginum.

Landsstýrið sigur í komo-sorinnum, at arbeidsskólin í sinum arbeiði eigur at um-hugsja teir spurningar, ið eru av týðningi málinum viðvík-jandi m.a. tørv og stóð á kleki- og smoltstøðum, hvar líkindi eru fyri tilíkingum støð-um, ognar- og brúksrættir til air og votn, um galdandi lóg-gáva lýkur tørvin á reguleringum, ella um tørvur er á nýggjari lógávu, hvørji sjónarmið skulu leggjast undir loyvisreglur, herundir, um loyvi bert eiga at verða givin fólki á staðnum, solu-viðurskiptini, fódurspurning-ur og tryggingarspurning-ur.

Eisini sigur landsstýrið at arbeidsskólin eigur í starvinum at søkja samband m.a. við Havbúnaðarfelagið, Orkudáðið, Jarðarraðið og friðingarmyndugleikarnar.

I arbeidsskólinum sita: Mikkjál Helmsdal, formaður, Jákup Sverri Joensen, Jørgen Hansen og eg sjálvar.

Tað má ásannast, at hetta, at geva landsstýrinum til-mæli í øllum teimum spurn-ingum, sum nevndir eru, er ein sera torfør uppgáva.

Vit hava gjørt eina ætlan fyri, hvar egnað plass eru til síla- og laksaaling. Hetta vóru vit noyddir at gera fyrst av øllum, við tað, at tað komu so nógvar umsóknir um at fáa loyvi til at fara undir aling av ymskum slag. Nevnast kann, at vit leysliga hava o.u. 70 umsóknir liggjandi viðvíkjandi aling av laks og silum. Harumframt hava vit 17 umsóknir um kræklinga-aling og 5 umsóknir um smoltframleiðslu. Vit hava mett, at egnað plass til aling eru: Lopra og Vágur við 80 ringum, Trongisvágur 30, Tjaldavík 30, Sørvágur 90, Vestmanna 60, Kaldbaks-fjørður 90, Kollafjørður 69, Sundalagið 90, Funnings-fjørður 60, Fuglafjørður 30, Skálafjørður 90, Haraldsund 60, Hvannasund 90. Talan er um nótur uppá 500 m². Nu er tað so, at man ikki bara kann geva leyst við loyvinum, tí nógv er at kanna á nevndu plassum, aðrenn farast kann undir at geva loyvir. Tó skal viðmerkjast, at arbeidsskól-urin, sum nú er blivin ein nevnd, hevur givið einstøk loyvir. Hetta er tó bert á teimum oyggjum, sum man ikki hevur royndir frá, sum Loprafjørður og Tjaldavík, og er í umbúna at geva eitt loyvi í Sørvági og eitt í Hvannasundi.

Nevndin hevur mett, at tað eigur at fara ein kanning fram av øllum teimum firðum, sum nevndir eru. Kanningin hevur til endamáls at greina, hvar dálking er og møguleiga kann koma í samband við alisðóir á feryskum firðum.

I fyrsta umfari verður

hugsað um Kaldbaksfjørð, Skálafjørð og Funnings-fjørð. Serligur dentur verður lagdur á at kanna dálkingina frá alisbrúkunum, men sam-stundis verur almenna dálkingin á staðnum kannað ser-stakliga til at siggja, um hon kann fáa avirkan á alingina.

Dálkingin frá alisbrúkun kann partvis fáa avirkan á lokala umhvørvið beint við eina alisð, partvis kann hon hugsast at ávirka stórra øki, kanska allan fjørðin har hon liggur. Her verður ser-stakliga hugsað um organiska avlop, sum kann koma at gera skaða, um ikki útskipting er nóg góð. Skal hetta takast við í kanningini er rimuligt samstundis at hyggja at øðrum keldum, t.d. flakavirkjum og kloakk við fjørðin, og skal tað gerast, krevur tað í fyrsta umfari ikki so nógv meira arbeiði, men nakað meiri av tølum serstakliga til at kanna út-skiptingina í firðunum.

Hvussu langa tíð kemur so henda kanning at taka. Tað fyrsta halva árið, og kanska meiri fer ivaleyst at ganga við at fáa töl til vega, rigga til og til at gera og royna an-lysubættirnar. Harnæst mugu mátangar gerast í minsta lagi í eitt ár. Tvey ár kemur kanningin tí í øllum forum at taka, kanska meiri, tá hugsað verður um saman-fating og skiving av frá-greidgingum.

Nú kann ein spyrja, um tað er veruliga so, at eingin sleppur í gongd við aling fyrr enn nevndararbeiðið er lið-ugt, kanska um 3 ár. Til hetta er at siga, at ætlanin við at leggja, um eg so má siga,

royndarbrú, er just fyri at fáa eina mynd av, hvussu víðurskiptini á plassinum eru fyri aling. Eg vil meta, at vit í komandi ári kunnu geva fleiri loyvir enn higartil, ut frá teimum upplýsingum við fáa frá royndarbrúkunum.

Nevndin hevur leystliga mett, at talið á nótum verður o.u. 800-900, framleiðslan av hesum skuldi sostatt verða o.u. 3.000 tons. Um vit tosa um laks, hevur hetta eitt vírið við galdandi prisum, uppá millum 135-160 mio. kr. Ætlanin er eisini at framleiða o.u. 2 mio. smolt árliga, nevniliga 1 mio. til aling og 1 mio. til útsetan.

(Eg gloymdi at siga, at hetta bert er ein fyrbils ætlan fyri eitt fimm ára skeið, og má takast við øllum fyrir-værlum).

Teir, sum ætla sær undir aling av einum hvørjum slagi, skulu senda umsókn til nevndina v. landsverkfrøð-inginum, Tórshavn. Umsókn-in skal innihalda allar rele-vantar upplýsingar so sum, hvar anleggið skal liggja, hvussu veðurlagið er á staðnum o.a. Upplýsingar um samlaða arealnýtisluna, tal á ringum, hvat tilfar verður nýtt, hvussu stórt hvørt bingi er, forákringin, og hvat tilfar verður nýtt til hetta, hvussu nógvan fisk ein hevur hugsað sær, og tann ætlaða vøksturin á fiskinum, rakstrartíð, t.v.s. eina metan um, nær fiskurin er soluburur og síðani eina gjølliga tekn-ing, sum sýnir konstruktio-nina á ringum, nótum, forán-king o.a. Hetta ger seg eisini galdandi fyri krækling, smolt o.a.»

Orð og myndir: Jan Müller

Triggar kvinnur vóru á skeiðnum. Her fær ein teirra prógvið handað av Paula Ellefsen, lögmanni.

Júst í Túni, Toftri, Tórmodur Dahl, Tórshavn og Per Gregersen, Gøta

Skrivstovumaðurin og skrivarin í Menningargrunninum, Kai Johannesen og Martin Djurhuus. Teir stílaðu fyri øllum tí praktiska á skeiðnum.